

บ้านหลักเมือง

ชื่อแหล่ง : บ้านหลักเมือง

ที่ตั้ง : หมู่ ๕ ตำบลพงศัประศาสน์ อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

เส้นทางเข้าสู่แหล่ง : ใช้เส้นทางหลวงหมายเลข ๔ (ถนนเพชรเกษม) เลี้ยวซ้ายบริเวณบ้านสามแยก แล้วใช้เส้นทางหมายเลข ๓๑๖๙ ไปอำเภอบางสะพาน เข้าไปประมาณ ๘ กิโลเมตร เลี้ยวขวาไปตามถนนกำเนิดนพคุณ ๕/๒ ประมาณ ๒๐๐ เมตร แหล่งจะอยู่ทางขวามือบริเวณหน้าบ้านของนายสงวน เขียวสง่า (บ้านเลขที่ ๔๕ ม.๕ ต.พงศัประศาสน์ อ.บางสะพาน)

สภาพภูมิศาสตร์ : เป็นที่ราบตั้งอยู่ริมน้ำ

แหล่งน้ำ : ทางด้านเหนือของแหล่งมีคลองบางสะพานใหญ่ไหลผ่าน

ประวัติ : ชาวบ้านเล่าว่า หลักหินที่พบบริเวณบ้านนี้ ในสมัยโบราณใช้ผูกช้าง และเชื่อว่าบริเวณนี้เป็นบ้านเมืองเก่า เพราะพบหลักหินดังกล่าว และมีเรื่องเล่าที่สอดคล้องกับชื่อบ้าน คือ เรื่องเล่าเกี่ยวกับ “พ่อตาหลักเมือง” มีลักษณะคล้ายเรื่องท้าวแสนปม และพ่อตาหลักเมืองเป็นผู้เลือกทำเลที่ตั้งสร้างบ้านเมืองในบริเวณนี้

หลักฐานทางด้านโบราณคดี :

หลักหิน พบบริเวณบ่อหน้าบ้านซึ่งปัจจุบันกลายเป็นหลุมขนาดเล็ก โดยย้ายหลักหินดังกล่าวไปตั้งไว้ในศาลขนาดเล็ก ตั้งอยู่ด้านข้างของหลุมบ่อ และฉาบปูนเป็นแท่นฐานเพื่อให้หลักหินตั้งอยู่ได้ มีการเคลื่อนย้ายหลักหินขึ้นมาจากบ่อนี้ เมื่อประมาณปีพ.ศ.๒๕๓๐ แต่การสร้างศาลเพื่อนำหลักหินไปวาง ทำเมื่อ พ.ศ.๒๕๓๓

ลักษณะของหลักหิน เป็นแท่งสี่เหลี่ยม ส่วนยอดโค้ง ทำจากหินแอนดีไซต์ ขนาดความกว้าง ๓๘ ซม. ความหนา ๒๗ ซม. ความสูง ๗๒ ซม. ลีกลงไปในฐานประมาณ ๒๕ ซม.

ระฆังหิน พบจากบริเวณที่สร้างบ้านในปัจจุบัน ตั้งอยู่ในศาลคู่กับหลักหิน ทำจากหินแอนดีไซต์ รูปทรงสามเหลี่ยม มีรูกลวง เป็นวงกลม ๑ รู ขนาดความกว้าง ๕๘ ซม. หนา ๖ ซม.และความสูง ๗๓ ซม.(รวมที่อยู่ลีกลงไปในฐานปูน)

โบราณวัตถุอื่น ๆ ที่พบในบริเวณใกล้เคียง ได้แก่ ชิ้นส่วนหลักหินที่แตกหัก พบบริเวณใกล้เคียงกับหลุมที่พบหลักหิน ขนาดประมาณ ๓๐ X ๓๖ ซม. และเศษภาชนะดินเผา พบบริเวณริมตลิ่งหลังบ้าน ซึ่งพบปริมาณน้อย เป็นเศษภาชนะดินเผาจำพวกเนื้อดิน (earthenware) ผิวเรียบและมีการตกแต่งลวดลายกดประทับ

แหล่งโบราณคดีบ้านหลักเมือง น่าจะเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนปลาย แม้ว่าหลักฐานที่พบเกี่ยวกับหลักหินและระฆังหิน จะกำหนดอายุอยู่ในวัฒนธรรมทวารวดี แต่หลักฐานเหล่านี้เป็นหลักฐานประเภทโบราณวัตถุที่สามารถเคลื่อนย้ายได้ อาจเป็นไปได้ว่ามีการเคลื่อนย้ายโบราณวัตถุเหล่านี้มาจากแหล่งหรือชุมชนที่เจริญขึ้นมาตั้งแต่สมัยทวารวดี

การกำหนดอายุสมัย : อยุธยาตอนปลาย-รัตนโกสินทร์ตอนต้น

การประกาศขึ้นทะเบียน : ยังไม่ได้รับการขึ้นทะเบียน

รูปแบบของแหล่งโบราณคดี :

วันเวลาที่ปฏิบัติงาน : สัปดาห์ ๒๐ ก.ค. ๔๑ บันทึก ๒๕ ก.ค.๔๑

ผู้ปฏิบัติงาน : น.ส.พยุง วงษ์น้อย,นายเดชา สุตสวาท,น.ส.สุริยา สุวรรณนิมิตร

ที่มาของข้อมูล :

ภาพประกอบ :

ศาลที่ประดิษฐานหลักหินและระฆังหิน แหล่งโบราณคดีบ้านหลักเมือง

ต.พงศ์ประศาสน์ อ.บางสะพาน จ.ประจวบคีรีขันธ์

หลักหินและระฆังหิน ทำจากหินแอนดีไซต์ หิน

แหล่งโบราณคดีบ้านหลักเมือง ต.พงศ์ประศาสน์ อ.บางสะพาน จ.ประจวบคีรีขันธ์

ระฆังหินแหล่งโบราณคดีบ้านหลักเมือง

ต.พงศ์ประศาสน์ อ.บางสะพาน จ.ประจวบคีรีขันธ์

หลักหิน

แหล่งโบราณคดีบ้านหลักเมือง

